

Crònica

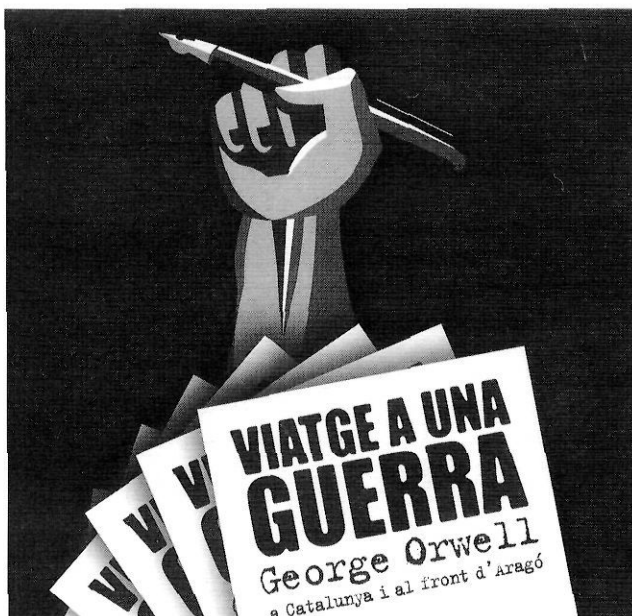
George Orwell: Viatge a una guerra

S'ha celebrat el centenari del naixement de l'escriptor i periodista anglès Eric Blair, conegut com a George Orwell, autor del llibre *Homenatge a Catalunya*. Amb l'objectiu de difondre aquesta obra i el pensament intel·lectual del seu autor, la Diputació de Girona, sumant-se a la commemoració, va organitzar aquesta exposició, del 22 d'octubre al 14 de desembre de 2003 a la Sala d'Exposicions Casa de Cultura de Girona.

La Casa de Cultura de Girona presenta una exposició de producció pròpia i de gran format. Comissariada per Miquel Berga i documentada per Elisabet Goula i Gemma Carbó, entre d'altres professionals, «Viatge a una guerra» se centra en l'obra *Homenatge a Catalunya* i ens transporta virtualment al temps de la maleïda Guerra Civil Espanyola. George Orwell va venir el 1936 a Espanya i va participar en el conflicte amb les milícies republicanes. El fet d'estar a Barcelona durant la revolució, al front d'Aragó —on fou ferit per una bala que li travessà el coll— i viure la il·legalització del POUM li permeten donar, l'any 1937, en forma de novel·la, una visió d'estranger sobre un conflicte civil que encara avui presenta ferides mal cicatritzades.

L'exposició presenta diversos àmbits. Per una banda hi trobem una excel·lent documentació de les portades dels diaris nacionals i internacionals amb els seus grans titulars des de l'inici del conflicte fins al final. Per altra banda, s'homenatja el fotògraf Agustí Centelles, autor de la majoria de fotografies de la guerra que ell mateix va salvaguardar i entre les quals hi ha l'única imatge que fins ara tenim on apareix George Orwell a Barcelona.

També hi trobem una sèrie de materials interactius per conèixer millor la biografia i l'obra d'Orwell, formada —entre d'altres— pels títols *La revolta dels animals*, on satiritzaven el règim comunista utilitzant el model de Swift, i *Mil nou-cents vuitanta-quatre*, amb una visió paorosa d'un estat totalitari del futur. Finalment, el discurs exposi-

tiu destaca la rellevància d'Orwell en la nostra societat actual.

Cal elogiar la gran tasca desenvolupada al llarg de més d'un any per tot un seguit de professionals que han fet possible la creació i posada en escena d'una

exposició riquíssima en materials i documents històrics; i sobretot, perquè han procurat fer-ho amb un discurs molt metòdic i alhora comprensible per a tots els visitants.

Joan Vicens i Tarré

Fita a Barcelona, amb l'obra del 2002

La capacitat creativa de l'artista gironí, exposada al centre històric de Barcelona: el dia 9 d'octubre de 2003 va ser inaugurada l'exposició en què Fita dóna compte del seu treball i de la seva evolució al llarg de l'any 2002 amb una cinquantena de peces.

Amb la presència de Joan Domènech, delegat del Departament de Cultura a Girona, d'Antoni Solà, de la Diputació de Girona, de Mn. Josep M.

Martí Bonet, director del Museu Diocesà de Barcelona, i de Josep M. Sans Travé, director de l'Arxiu Nacional de Catalunya, va tenir lloc la

inauguració de l'exposició «Fita, Obra 2002» que s'ha pogut veure a la Pia Almoina de Barcelona fins a final de novembre de 2003. En primer lloc cal constatar que la vitalitat de Domènec Fita no té rival ni esclaxes, com no la té la seva curiositat pels nous materials emprats com a suport de la seva experimentació i, en darrer lloc, en la seva intensa dedicació a ordenar el *corpus* del seu treball. Una de les fórmules més reeixides d'acotament ha estat la de mostrar al públic, en aquest cas el barceloní, una selecció de la feina feta l'any 2002, vertebrada segons els compartiments habituals en els quals encaix la seva producció artística. Per un costat hi ha el seguit de maquetes ideades per dirigir els constructors de la monumental escultura d'acer sorrejat de 5,20 metres d'alçada, de l'abat Oliba de Vic, obra que presideix l'entrada a l'indispensable Museu Episcopal de Vic. És una peça corpòria en la qual els jocs dels buits i l'acer prenen el principal protagonisme per tal d'incorporar a la majestat històrica del personatge el seu vessant d'eclesiàstic bolcat en la pau, en un diàleg subtil entre l'esperit i la matèria; decididament aquesta serà una de

les peces escultòriques més importants del Fita de totes les èpoques.

Una circumstància present en aquesta exposició, i que sempre caracteritza l'obra de Fita, és l'ús de suports i materials industrials, sovint procedents del rebuig, i gairebé sempre descontextualitzats o allunyats del seu ús primigeni; en aquesta exposició són els *plotters* informàtics i els plàstics i la tinta xinesa o llençols. En definitiva, el Fita polièdric, el de la mirada escrutadora, la curiositat il·limitada, l'artista que combina el seu ferri aprenentatge acadèmic amb la provatura atzarosa o la barreja de materials *a priori* impossibles. En

L'Abat Oliba, a l'entrada del Museu Episcopal de Vic.

aquesta tessitura, la de l'atzar, és on Fita proposa els salts cap endavant més contundents en el seu repte d'artista total.

En un altre ordre de coses, cal indicar que Fita

ha mostrat una nova sèrie d'autoretrats que juntament amb les sèries que ha fet al llarg de la seva vida esdevindran un bon pretext d'estudi per als historiadors de l'art que en el futur es proposin analitzar la seva evolució; no deixen mai de ser unes profundes mirades al·legòriques al pas del temps. També està present el Fita en sèries botàniques i zoològiques; habitants i paisatges del seu univers particular, els dibuixos, els rostres... Domènec Fita(1) en estat pur.

Sebastià Goday

(1) Per saber més de Fita cal adreçar-se al magnífic web de la Fundació Fita: www.fundaciofita.com

El retorn dels absents

Qui va dir que «vivir es ver volver»? És ben cert: una de les grans satisfaccions de la vida és aquesta de veure tornar a l'actualitat i a la consideració pública persones estimades que el temps havia abandonat injustament al marge del camí. El temps pot ser cruel i la memòria curta, però els morts es resisteixen a desaparèixer i estan sempre a punt de surar en el riu cabalós de l'etern retorn. Ho fan amb motiu d'un aniversari, per un fet casual, per una circumstància inesperada o per pur atzar. El cas és que un dia o l'altre tomen i que sentim el goig de retrobar-los.

Només entre els escriptors vinculats a les terres gironines, podem anotar en els últims mesos la reaparició de nombrosos desapareguts que semblaven oblidats.

Joaquim Ruyra ha estat objecte d'exposicions, recitals, reedicions i conferències, a Blanes i a Girona.

Prudenci Bertrana ha vist ampliada la seva bibliografia amb un estudi acurat sobre els seus anys joves.

Aurora Bertrana s'ha fet present amb dues biografies simultànies: una a Girona i l'altra a Barcelona.

Marian Vayreda ha suscitat exposicions, conferències, biografia i reedicions, a Olot, Girona i Barcelona.

Salvador Espriu ha estat reestudiat a fons en un simposi barceloní.

Camil Geis ha estat protagonista d'un homenatge i d'un recital poètic a Sabadell.

Josep M. Capdevila ha merescut l'aparició d'una biografia completa amb l'estudi del seu ideari.

Ara només cal que aquests retornats no siguin visitants fugaçs, sinó estadants amb garantia de permanència. Benvinguts siguin, en tot cas, a aquest país distret i desmemoriat.

Narcís-Jordi Aragó

La XXII Festa-concurs de la Ratafia

L'ancestral beguda espirituosa construeix, al seu voltant, una magnífica proposta ludicocultural a Santa Coloma de Farners, seguida per milers de visitants, tots els segons caps de setmana de novembre.

Després d'un any a sol i serena, amb un temps dominat pels núvols primis, humits, però sense igualar l'aplec, la Festa-concurs de la Ratafia ha estat per 22è any consecutiu protago-

nista central de la tardor a la capital de la Selva. Amb les deliberacions ajustadíssimes i sàvies del jurat —sembla ser que ha estat difícil decantar-se per una de les set darreres finalistes—, Pepita

La vint-i-desena edició es va celebrar del 6 al 9 de novembre del 2003.

Les comarques els visiten

Un plafó lluminós prop de l'estació del Clot m'ho ha fet saber: *El Punt*, el diari de les comarques gironines, desembarca a Barcelona. Sense haver de formar part de l'empresa, els motius per felicitar-se'n són múltiples, des de la saludable pluralitat informativa que suposa tota incorporació d'un nou mitjà de comunicació independent —sobretot tenint en compte la migrada oferta que hi havia fins ara de premsa diària en català—, fins a la satisfacció una mica xovinista de veure una iniciativa gironina que com una taca d'oli s'ha anat escampant fins arribar al cap i casal. El setge s'havia anat preparant amb les edicions a comarques diguem-ne transfrontereres i paragironines, com la del Maresme, i més avall encara, amb l'edició de Badalona, mentre que per la banda sud s'anava estenent el cercle amb les edicions del Camp de Tarragona i del Penedès. Si les analogies militars encara no molesten, podríem batejar com a guerra de guerrilles l'estratègia d'introduir el seu setmanari *Presència* com a suplement entre la premsa comarcal, mentre que *El 9*, el seu diari esportiu, en seria l'escamot d'avantguarda. Ara, doncs, ha començat l'assalt final a una Barcelona tan entotsolada en el seu cosmopolitisme que, a voltes, sembla avergonyir-se de la llengua pròpia. En aquest ordre de coses, i si la gosadia no fa aigües (ja que *El Punt* de vegades sembla que li agradi viure perillosament, ara a València, adés a Perpinyà), és d'esperar també que la seva presència, per contacte, engreixi el català periodístic que s'hi estila, aquest barceloní sovint tan descremat i grinyolaire que sembla excretat per una desesmada màquina traductora. El model de llengua per la qual ha optat *El Punt* de vegades tira pel broc gros —encara ric recordant un enginyós titular a la secció d'economia: «Els de Chupa-Chups han llepat fort»—, però en qualsevol cas s'hi nota que els redactors fan ús d'una llengua viva, quotidiana i amb un estat de salut mitjanament acceptable. Per tot plegat, doncs, per a aquesta travessia barcelonina, només cal desitjar a *El Punt* bon vent i barca nova.

Josep Pujol i Coll

Riera de Sarrià de Ter ha succeït Joaquina Roura, també de Sarrià de Ter, en l'honor d'haver elaborat la més excelsa ratafia d'enguany —deduïm, per tant, que Sarrià és terra de grans ratafiars, d'herbes cordials i d'exemplars nogueres de nous verdes—; cal destacar que el premi a la millor ratafia local ha anat a parar a Marc Alsina, que és coautor de l'amè i profitós llibre commemoratiu del centenari de la cèlebre ratafia Russet d'Olot.(1)

La festa-concurs permet apropar-se a la cultura popular que barreja —diríem que en proporcions adequades— una sèrie d'ingredients que poden variar segons l'anyada. Enguany: teatre amb l'obra *Els bufons del regne*, de la companyia de l'actor Toni Albà; concert rock amb Mesclat —nom molt adient en aquesta festa—; presentació d'un conte per a nens, *El follet ratafiaire*, de Maria Llobet i J. Tolo. C.; sopar popular amb la ratafia com a ingredient primordial de les receptes; petites exposicions: de cartografia, de fotografies de Marcel Font sobre la integració dels estrangers a la cultura catalana, de rellotges de fusta, i la interessant exposició de la gairebé artista local —nascuda a Terrassa— Glòria Morera,

que presentava la seva evolució pictòrica en els gèneres de les natures mortes i de les flors. Tot amanit amb la dosi justa de crida turística, *teules* o les coques de ratafia dels néts de Joaquim Trias i unes gotetes de nostàlgia d'un món on la ratafia i les herbes remeieres tingueren un protagonisme vital ara per ara idealitzat, sobretot després que Mn. Cinto Verdaguer escrivís aquella deliciosa rondalla dels Tres Bisbes, els quals, després de signar amb la fórmula notarial

pax rata fiat ('la pau està feta'), un acord molt laboriós, foren convidats a celebrar-ho amb un beuratge d'herbes tant i tant saborós que decidiren anomenar-lo *rata fia*, o tracte fet; sigui com sigui, a Santa Coloma de Farners, la festa de la ratafia ja es macera per a l'any vinent i hi esteu convidats.

Sebastià Goday

(1) Alsina, Marc i Ferrés, Pilar, *Russet, 100 anys de ratafia*. Imp. Aubert, Olot, 2003

Nova imatge del Museu d'Història dels Jueus

El discurs del Museu d'Història dels Jueus de Girona s'actualitza i amplia amb noves sales i recursos tècnics per esdevenir, en paraules de Sílvia Planas, «la porta a la cultura jueva de les comarques gironines».

La vocació del centre del Call de ser el referent de la cultura hebrea a casa nostra es reafirma amb l'obertura, el passat 27 d'octubre del 2003, de quatre noves sales que ocupen uns 400 metres quadrats i modernitzen el discurs museístic, que esdevé més visual i accessible per al neòfit. Planas, a banda de destacar el treball del dissenyador Joan Casanovas, subratlla que les reformes mostren al gran

públic «la vida quotidiana, els rituals, les celebracions i la litúrgia d'una comunitat que forma part de la nostra història i ha configurat allò que som». Un gran públic que ara ja no té una formació religiosa catòlica ferma i és difícil explicar-li els trets definitoris d'una altra religió. Així, en el primer àmbit trobem estris, ceràmica, metalls trobats en el Call, suposadament part de l'aixovar d'una família

Reproducció de la porta d'entrada a la sinagoga de Girona.

hebrea. En la segona sala apreciem com compten el temps, estris i moments crucials de la seva vida: un ganivet de circumcisió, un contracte matrimonial (aquests contractes, usuals en el casament —a la cultura semita es segueixen conservant sense variacions—, en essència eren una assegurança de futur per a la dona en cas de mort del marit), o segells que s'utilitzaven per marcar els pans de pasqua. A banda de la fotografia dels banys de Besalú, el *micvé*, element únic, destacariem la sala reina, la de la sinagoga, que tracta de fer assequible l'ambient amb la porta trobada a Fornells,

que segons tots els indicis podria ser la porta de Girona, i documents de venda de les sinagogues venudes el 1492 amb l'expulsió definitiva. La darrera part és un espai funerari, el cementiri, que fuig de la imatge més tòpica. El nou fons prové d'un préstec permanent del Museu d'Història del Judaisme de París i el Museu d'Història de Catalunya, juntament amb objectes de la Societat Catalana d'Estudis Hebraics, l'assessorament de la Comunidad Israelita de Barcelona i la reproducció d'elements del Museu de Puigcerdà.

Moisés de Pablo

Rodoreda es torna a fer veu a Romanyà

El dissabte 27 de setembre de 2003 el Comitè d'Escriptores del Centre Català del PEN Club va homenatjar Mercè Rodoreda amb una conferència de Mariàngela Vilallonga i la lectura de fragments de la seva obra.

Amb pocs mesos de diferència, Romanyà de la Selva ha estat el marc de dos homenatges a Mercè Rodoreda amb motiu del vintè aniversari de la seva mort. Del primer, a penes començada la primavera, ja en va parlar Glòria Granell en un altre número de la *Revista de Girona*. Allò que fa especial el que se li va retre en un dia molt d'inici de tardor és el fet que fos organitzat per persones que, com ella, es dediquen professionalment a l'escriptura. Amb la col·laboració inestimable en els aspectes logístics de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro i de la Institució de les Lletres Catalanes, Teresa Pous i Montserrat Rodés, membres de l'esmentat comitè, van coordinar un homenatge basat en la paraula dita.

Als mots de benvinguda de Ricard Herre-ro, alcalde de Santa Cristina, i de Carme Arenas, secretària del

PEN Club, va seguir l'explicació del desenvolupament de l'acte i la presentació de la conferenciant, fetes per Montserrat Rodés. Tot seguit, Mariàngela Vilallonga, catedrática de Filologia Llatina a la Universitat de Girona i afortunada propietària de la primera de les cases on Mercè Rodoreda va sojornar i escriure a Romanyà, va parlar amb la convicció entusiasta que donen l'experiència i l'estudi de la relació entre el paisatge d'aquest poblet del Baix Empordà i els paisatges descrits per l'escriptora en obres com *Quanta, quanta guerra* i *Viatges i flors*. La passejada prevista va ser substituïda, a causa de la pluja, per un recorregut imaginari bastit sobre sòlids fonaments: els mots ben travats de l'escriptora, les convincent explicacions de qui els deia i el recolliment de l'esglesiola romànica que ens aixoplugava. Va començar,

Mercè Rodoreda, a Romanyà de la Selva.

després, el torn de lectures. Van prevaler les obres en prosa —les novel·les ja esmentades i també *Aloma*, *Mirall trencat*, *La mort i la primavera* i els contes *Una carta* i *Estiu*—, llegides amb diversa fortuna per Carme Arnau, Montserrat Casals, Mercè Ibarz, Carles Torner, Dolors Miquel, Marta Nadal, Antoni Puigverd, Maria Mercè Roca i Anna Maria Saludes. Susanna Rafart va alleugerir una mica la durada de l'acte amb un dels poemes del recull *Agonia de llum*, i les actrius Araceli Bruch i Teresa Matas ens van delectar amb la representació del conte *La sang*, recuperat del muntatge teatral *La sala*

de les nines, estrenat a Barcelona el juny de 1979.

Ens hauria agradat que un sol esporuguit hagués començat a foradar el llençol de boira i pluja per portar tots plegats l'ofrena floral a la tomba de l'escriptora, acte amb el qual s'havia previst acabar la jornada d'homenatge. No va poder ser, però algunes irreductibles van gosar arribar-se al petit cementiri sota la pluja i dipositar-hi unes flors. ¿Calia mentre el perfum dels seus mots flotava encara en l'ambient i es barrejava amb l'olor de terra humida?

El Casero més rossellonès

La vint-i-tresena edició del Premi Just M. Casero de Novel·la Curta va estar marcada per la concessió del premi a un autor nord-català amb un bagatge literari considerable. Just l'any en què la Llibreria 22 compleix un quart de segle.

L'entrega ha restat fidel a la tradició del certamen, a les regles bàsiques marcades per la seva història. Així, el finalista de l'edició del 2001, el nord-català i professor de llengua a Perpinyà

Joan-Daniel Bezsonoff, va merèixer el guardó amb l'obra *La guerra dels cornuts*, mentre que el periodista del *Diari de Girona* Pep Prieto, un dels crítics de cinema més interessants de casa

nostra, va ser proclamat finalista amb *La disfressa de l'indigent*, durant un acte que va tenir lloc a la Sala La Planeta el 30 d'octubre.

La proposta de Prieto és la més agosarada, perquè consisteix en un exercici de despullament moral en abordar el món dels captaires des d'un personatge que, com va explicar, és ell mateix mogut per un estat d'ànim abatut. Bezsonoff, autor d'una obra extensa i centrada ara en una tri-

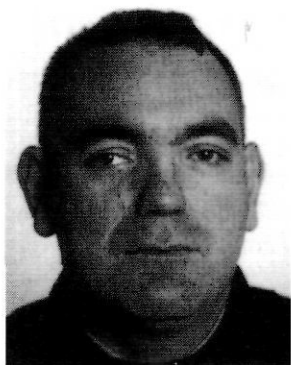
logia d'amor i guerra inspirada en el seu passat familiar, ha publicat *Les dones de paper!* (2001) i *La presonera d'Alguer* (2002). Cal fer notar que un dels trets definitoris del certamen, promogut per la Llibreria 22 i el seu inquiet gerent Guillem Terribas, ha estat la descoberta de nous valors. Un fet que enguany perd rellevància. En aquest sentit, des de l'èxit d'Oriol Ràfols el 2001 amb *Uu, aa!* i el portbouenc Àngel de Vega

Vázquez Montalbán i Sant Miquel de Cruïlles

Ara fa uns mesos, la mort de Manolo Vázquez Montalbán va servir de pretext perquè més d'un d'aquests columnistes o tertulians que hi ha al país trobessin un tema per al seu article o per als seus minuts d'antena. Alguns van recordar-nos que Vázquez Montalbán era un gastrònom exquisit, un home de bec fi, cosa que no coincideix del tot amb el que diu més d'un d'aquells veïns de Sant Miquel, de Cruïlles o de la Bisbal que el trobaven de tant en tant al súper. (Tampoc no diuen que tingués molt mal gust, la veritat. Diuen només que era una persona així com vostè o com jo: d'aquelles que combinem el desig amb el preu i amb el que diu l'etiqueta). Altres columnistes van recordar-nos que Vázquez Montalbán s'havia sabut mantenir fidel a les seves idees d'esquerra i ens van parlar com si el fet que molts vulguem un món més solidari, més ecològic i, sobretot, més just sigui el mateix que creure que aquest món arribarà després que assaltem els palaus d'hivern de la Moncloa i el d'un costat –perquè no els dos?– de la plaça de Sant Jaume. Per sort, no vaig sentir o no vaig llegir ningú que afirmés que Vázquez Montalbán era un escriptor de primera fila. N'hi ha que el llegien encara, i d'altres que, com jo, l'haviem llegit amb gust quan érem joves. (Ara, sincerament, ja no ho fèiem gaire: mig perquè ja ens sabem la lliçó, mig perquè ens volem creure que ja som en un curs on la base que es demana és saber que les coses són, en general, més complexes. No obstant això –ves per on– resulta que rellegeixo encara de tant en tant un poema seu titulat *Que poco me cuesta creerlo...*, que Josep Maria Castellet va antologar als *Nueve novísimos*).

Constato que Narcís-Jordi Aragó va ser dels pocs articulistes que ens va recordar que Manolo V, tal com signava Vázquez Montalbán a les planes de comentarista internacional del *Tele/express* o, si volen, el Sixto Cámara de *Triunfo*, estava relacionat amb Sant Miquel de Cruïlles. Vázquez Montalbán mateix ho va escriure precisament en un número anterior d'aquesta *Revista*. Deia que estava «quasi establert en una illa medieval, amb l'espectacle de les Gavarres com a final feliç de l'horitzó, com a final feliç del temps i de l'espai». L'indret era, és clar, Sant Miquel de Cruïlles. Tinc al davant un altre article seu que va publicar a *El País* al principi de gener del 1994. Ho explicava força millor: «A pocos metros de mi vista se alza lo que queda del monasterio románico de Sant Miquel de Cruïlles, único en su género en el Baix Empordà, bombone- ra románica dejada de la mano de toda clase de poderes, que no se ha derrumbado de milagro». En aquest article demanava a la Diputació i a la Generalitat que demostrassin el seu patriotisme restaurant aquest monument. No es pot dir que ho reclamés amb gaire insistència. Potser va ajudar-hi el fet que, tal com va comentar Jordi Bordes que deia un regidor de Cruïlles, provava de deslligar el lloc de treball del lloc on descansava. El fet, però, és que ho va demanar, que han passat quasi deu anys i que, avui per avui, el més calent és encara a l'aigüera. Què esperem a posar el fil a l'agulla? Ell ja no ho veurà. Nosaltres segur que ho voldríem veure.

Xavier Cortadellas

Joan-Daniel Bezsonoff,
premi Casero.

amb *Rocs* el 2000, autor tardà de progressió constant, el panorama literari no ha consagrat cap autor inèdit. El jurat va palesar la seva satisfacció pel fet que plomes madures

concorrin al certamen i per la gran qualitat dels treballs. Fins i tot va recomanar la publicació d'una tercera novel·la. El canvi d'interessos palesa la dificultat de trobar noves veus i la necessitat editorial de publicar. El quart de segle de la Llibreria 22 de Girona, pulmó cultural de la ciutat, s'ha celebrat amb un seguit d'actes culturals, com recitacions de poesia i espectacles de música i dansa. En qualsevol cas, el nou Casero segueix sent un dels premis literaris capdavanters de les nostres comarques.

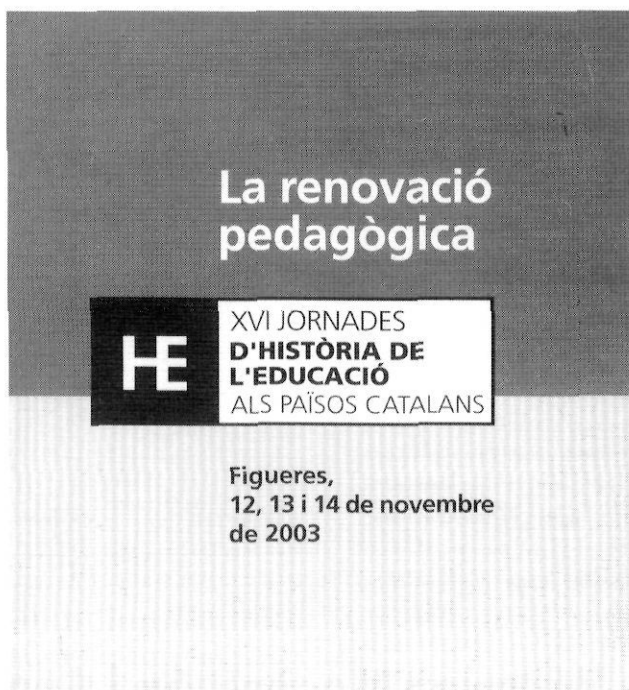
Moisés de Pablo

Història de l'educació i renovació pedagògica

Els dies 13, 14 i 15 de novembre del 2003 es van celebrar a Figueres les XVI Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans, que portaven per títol «La renovació pedagògica».

Aquestes jornades, organitzades per la Societat Catalana d'Història de l'Educació, serveixen per intercanviar experiències i treballs vinculats amb la història de l'educació, ja siguin de l'àmbit formal com del no formal. En aquest sentit s'han aportat 37 comunicacions d'experiències educatives ubicades arreu dels Països Catalans, agrupades en

tres grans blocs temàtics. Un primer bloc portava per títol «Experiències i mestres renovadors del segle XX i escoles i mestres renovadors a l'Alt Empordà», el segon es titulava «La renovació pedagògica en l'educació no formal i el joc», i el darrer, «Experiències renovadores en l'època democràtica». Aquestes agrupacions de les

comunicacions es presentaven a través d'uns relators que havien fet una lectura prèvia amb la finalitat de treure els punts més importants i que després servissin per endegar un debat posterior. Cal dir que aquesta nova manera de presentar les comunicacions va permetre agilitar molt el procés de debat, en contra del sistema tradicional on cada autor fa la seva exposició.

També cal destacar l'èxit de les dues taules rodones que es feren, sota els títols de «Renovació pedagògica en l'àmbit no formal a la segona meitat del segle XX» i «Renovació pedagògica a la segona

meitat del segle XX a Galícia, País Basc i Castella» i amb la participació de professors universitaris dels Països Catalans i d'altres universitats.

També hem de parlar de les dues conferències fetes en el marc de les jornades. La primera, que inaugurà els actes, va anar a càrrec de Joan Pere Le Bihan, director de les escoles La Bressola; sota el títol «El creixement de les escoles catalanes a la Catalunya Nord» ens va explicar la interessant evolució que han sofert aquestes escoles catalanes des del seu naixement fins al seu estat actual. La conferència de clausura, a càrrec de Jürgen Helmchen, professor de la

Facultat de Ciències de l'Educació de Munster, es titulava «Quelle Europe? Quelle histoire? Quelle université?»; molt interessant i suggestiva, tractava sobre el procés de transformació i homologació de titulacions que està vivint tota la comunitat universitària europea.

Però no tot fou feina seriosa. Com ja se sap, unes jornades en què l'organització no prevegi una part lúdica que faciliti la coneixença del territori i de les persones que hi participen no tenen sentit. En aquest aspecte, l'organització ho va preparar molt bé: tots els participants vàrem poder gaudir de visites al Museu del Joguet de Figueres i al Museu Dalí, es va fer una sortida a visitar les escoles de Boadella i de Pau (totes dues rurals), es féu una visita al Parc Natural dels Aiguamolls i a l'Albera... I per acabar-ho d'adobar, va preparar un magnífic sopar musical amb corrandes, nyacres i altres cançons tradicionals amb la companyia del romancer Jaume Arnella. En definitiva, tots els actes foren molt gratificants per als participants i ens han servit per veure que des de la història també podem construir el present.

David de la Higuera

L'ètica i l'estètica del paisatge

Pai-sat-ge. Aquesta ha estat, sens dubte, la paraula. El mot que més s'ha escoltat durant els dies 13, 14 i 15 de novembre del 2003 al Casal Marià d'Olot, en el marc del primer seminari internacional sobre paisatge, dirigit per Joan Nogué, catedràtic de geografia humana de la UdG, i organitzat per la Universitat Internacional Méndez Pelayo-Centre Ernest Lluch de Barcelona, amb la col·laboració de la Fundació d'Estudis Superiors d'Olot (FES).

S'ha celebrat a Olot no pas per casualitat. A la comarca de la Garrotxa, privilegiada en paisatge, es gaudeix d'una llarga tradició vinculada a aquest concepte, arran de la coneguda Escola de Paisatge d'Olot, impulsada, entre d'altres, pels germans Vayreda i Josep Berga i Boix.

Allò que ha convertit aquest seminari en excepcional i diferent de molts d'altres ha estat l'encertada combinació d'internacionalitat i d'interdisciplinarietat i, sobretot, la gran qualitat dels ponents, procedents de diversos països europeus.

Tal i com s'havia plantejat aquest primer seminari –del qual se'n celebrarà una segona edició l'any vinent–, s'ha aconseguit amb escreix allò que els organitzadors pretenien: convertir Olot, per uns dies, en la capital europea del paisatge, tot discutint de forma oberta, integradora, innovadora –i a voltes acalorada– sobre l'ètica i l'estètica del paisatge, el tema central de l'edició d'enguany.

Han estat un total de catorze ponències que ens han aportat, des de diferents disciplines i països, coneixements que transcorren i es trenquen en la infinitat juxtaposada de l'espai, el temps i la ment. Filosofia, art, arquitectura, urbanisme, geografia, literatura, pintura, estètica, fotografia i d'altres àmbits del coneixement han coincidit, en aquest seminari, a ressaltar la transculturització del concepte de paisatge i les múltiples i diverses lectures que els humans en podem fer, i n'hem fet. No és fàcil comprendre –i el seminari hi ha ajudat– que, a més dels paisatges externs, hi ha un munt de paisatges interns, amb les corresponents derivacions ètiques i estètiques que això implica.

Rosa Cerarols

